

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Кафедра мовної підготовки іноземних громадян

Ministry of Education and Science of Ukraine
Sumy State University
Department of Language Training of Foreign Citizens

МАТЕРІАЛИ

**IV Всеукраїнської науково-практичної студентської
онлайн-конференції
«Наукова спільнота студентів XXI століття»
7–8 квітня 2021 року**

**IV All-Ukrainian Scientific-Practical Student Online
Conference
«Scientific Community of Students of the 21st Century»
April 7–8, 2021**

Суми
Сумський державний університет
2021

9. <https://ich.unesco.org/doc/src/00843-RU.pdf> ·

10. <https://hbr-russia.ru/biznes-i-obshchestvo/fenomeny/a11340>

Белхаддад Оуссама, студент ПВу-01, Марокко
Науковий керівник: *Т. О. Дегтярьова*, к. філол. н.
м. Суми, СумДУ

УРАХУВАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РІДНОЇ МОВИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Методика навчання іноземної – самостійна педагогічна дисципліна про закони і правила навчання мови, про способи оволодіння мовою, а також про особливості освіти і виховання засобами мови [2, с. 63].

Опис нерідної мови з метою її викладання іноземцям – окрема галузь педагогічної граматики з певними особливостями. Якщо порівняти граматичні правила української мови, представлені у шкільному підручнику, підручнику для іноземців і в академічному виданні, то можна побачити відмінності в презентації матеріалу.

Наведемо простий приклад. Тема «Види дієслова» в навчальних посібниках всіх трьох типів розглядається по-різному. У шкільному навчанні пояснення будується таким чином, щоб учень міг визначити вид дієслова в тексті, ставлячи запитання *Що робити? Що зробити?*

В академічній граматиці детально викладаються відомості про способи дієслівної дії. У підручнику ж для іноземних студентів виклад побудовано інакше і містить перелік правил вживання дієслів доконаного і недоконаного виду; наводяться слова-сигнали, які допомагають іноземцю правильно вибрати вид дієслова.

Розрізняються уявлення про межі граматики. Наприклад, тема «Дієслова руху» завжди входить не в лексичні посібники для іноземців, а в граматичні. У шкільному підручнику ця тема окремо не розглядається. Академічний опис ставить за мету виявити якомога більше мовленнєвих одиниць і встановити системні зв'язки між ними. У деяких випадках академічний опис не допомагає навчити правильно вживати слово чи граматичну форму (наприклад, знання всіх видових значень дієслова не дозволяє зробити правильний вибір виду дієслова, припустимо, при повідомленні про факт дії: *Я читав про це* або *Я прочитав про це. Я писав про це* або *Я написав про це.*

Робота зі студентами, які вивчають мову як рідну і як нерідну, істотно відрізняється. Носії мови вже мають мовну компетенцію, так як вони виростили в певному мовному та культурному середовищі. Їм необхідно тільки систематизувати свої знання, засвоївши основні морфологічні, синтаксичні та словотворчі правила. У процесі навчання студентів-носіїв мови

викладач «включає» їх мовну рефлексію, тобто спрямовує свідомість учнів на осмислення своїх мовних дій.

Студенти, виховані в іншому культурному середовищі, мовною компетенцією не володіють. Мовленнєвою компетенцією носії мови також володіють, тобто вільно можуть будувати мовлення за правилами граматики, а студенти-інофони – ні.

Комунікативний аспект, особливо міжособистісний, не викликає особливих труднощів для носіїв мови, а для студентів-іноземців – це підсумок всієї роботи. Отже, основна мета навчання студентів, для яких українська мова не є рідною, полягає в поступовому формуванні всіх видів компетенції в новому мовному середовищі.

Процес навчання української як іноземної, на думку багатьох вчених-методистів, вимагає опори на рідну мову. Врахування особливостей рідної мови, зіставлення двох мов дуже корисні і цінні: при порівнянні та порівняльному осмисленні будь-які мовні факти краще сприймаються і міцно запам'ятовуються. Навчання нерідній мові з урахуванням знань про рідну мову допомагає міцному засвоєнню закономірностей мови, що вивчається, національної специфіки і сприяє свідомому, раціональному вивченню даної мови.

Зіставлення мов дозволяє:

– розмежувати конструкції;

- встановити схожість і відмінності;
- систематизувати та узагальнити навчальний матеріал, побачити характерні ознаки предметів і явищ, глибше пізнати їх.

Оптимальним методом навчання іноземної мови є такий метод, коли відбувається «усвідомлення граматичної структури рідної мови, яка в подальшому може бути автоматизована і перенесена на іноземну мову» [1, с. 36].

При навчанні мовленнєвої діяльності на іноземній мові виникає проблема зіставлення систем рідної та нової мови. Але не всяке зіставлення корисно для навчання. У студентів потрібно створити уявлення про те, навіщо потрібні в комунікації і які функції виконують ті чи інші елементи системи мови, що вивчається.

Необхідною для навчання є таке зіставлення, при якому предметом порівняння є не самі системи рідної і мови, що вивчається, а їхні функціональні навантаження. Л. В. Щерба писав: «Учні після всіх пояснень вчителя, який прагне згідно з правилами прямицької методики пояснити значення того чи іншого слова або мовленнєвого явища без допомоги рідної мови, все ж тільки тоді розуміють це значення, коли знаходять для нього еквівалент на рідній мові » [3, с. 78].

Іноземці сприймають інформацію про нову мову «через призму» своєї рідної мови; у них є вже деяке розуміння науки про мову – граматики, орфографії. Інокомунікант, говорячи

рідною мовою, не ставить запитання: чому так треба сказати, але шукає пояснення всім чому, коли і як треба говорити і писати на мові, яка вивчається. Слід використовувати мовленнєві знання, що вже склалися на рідній мові, при навчанні української як іноземної.

Отже, знання характерних особливостей рідної мови і їх урахування в процесі навчання української як іноземної сприяють формуванню системи уявлень про мову, яка вивчається.

Список літератури

1. Зимняя И. А. Психология обучения неродному языку. М.: Просвещение, 1991. 222 с.
2. А. А. Леонтьев Методика. М., 1988. 248 с.
3. Щерба Л. В. Преподавание иностранных языков в средней школе. Москва: Издательство Юрайт, 2020. 148 с.

Алмасри Ахмад, студент
МЦ.м-936, Йорданія
Науковий керівник: *Н. О.
Ворона*, викладач Суми,
СумДУ

ЗАСТІЛЬНІ ТРАДИЦІЇ АРАБІВ ЯК ВАЖЛИВА ЧАСТИНА АРАБСЬКОЇ КУЛЬТУРИ